

گفتوگۆی پوژنامە نووسییکی ئەرژەنتینی

لەگەڵ سلاقۆی ژیتەک

و. شیروان ئیبراهیم

دوچار کهی سەردانی ئەرژەنتینت کرد؟

ژێژەک: نزیکەى دە سال پيش ئیستا.

چی شتیکی ئەو کاتەى ئەرژەنتینت لەیادە؟

ژێژەک: چەند شتیکم لەیادە. لەوانە سەنتەرى Ateneo بو فروشتنى کتیب، ئەو کتیبخانە جوانانەى که لە هەمان کاتدا کافترياشن. رېستۆرانتە کانم لەیادە، مامناوەندییە کان نەوێک گرانبەهاکان، ئەو شوینە ئاساییانەى ساندویچی El choripan پيشکەشە کەن. پیم سەیرە چۆن بە هەبوونی ئەم ساندویچە، هەندى گەمژە لە ئەرژەنتین هەن حەزبان لیبە مە کدۆنالذز بخۆن؟ لەمە تیناگەم... ژيانى رۆژانەى ئەویم لەیادە، ئەو شەقامانەى لە هەندى شویندا شەوان پرن لە ژيان و جولە. بۆینس ئایرسم لەبیرە وە کو شار. دەبینى لە ئەمریکا شارەکان ونبوون، ئیستا هیچ نین جگە لە مۆل و بازار. ژيانى گشتى ونبوو. بۆیە بۆینس ئایرس یە کیكە لە یادگارییە دلخوازە کانم دەبارەى ئەرژەنتین. ئەمە رەنگە لای تو سەرنجراکیش بیت: چونکە من نەخۆشى شە کرەم هەیه، شتیکم لەوى بینى که هەرگیز لە هیچ کوئ بەرچاوم نە کەوتۆتەو - تەنانەت لە ولاتە پيشکەوتووە کانى وە کو ئەمریکا- سەرسام بووم بەوہى لەوى شوینگەلیک هەبوون خواردنى کوالیتیى

بەرزى تايبەت بە نەخۆشى شەكرەيان پيشكەشكەشەكردە. بىست بۆسى جۆر
كىكى بى شەكر و شتى لەو جۆرە خرابوونەرۆو.

بىرى ئەرژەنتىن دەكەيت؟

ژيژەك: بەلى، بەلام بەداخەوۋە من ھەميشە سەرقالبوم بەجۆرىك نەمتوانى
زىاتر چىژى لى ۋەرگرم. من پياوئىكى شىتم، حەزم بە كەشۋەھۋاى ساردە.
خەونى من، دەكرىت خەيال بکەيت، ئەوۋيە لە ناوھراستى چىاكان بىم، لە
ئەرخەبىلى زەمىنى تاگرىن لەباشوور، لەو چىايانە...

چىاكانى ئەندىز ...

ژيژەك: بەلى، بەدلنيايەوۋە. رەنگە خەلك زىاتر ئەرژەنتىن بەھۆى ئەو
كلشانەوۋە بناسنەوۋە: نزمایيەكانى پامپاس و ... كاوبۆيەكانتان بەچى ناويان
دەبەن؟

گاۋچۆ

ژيژەك: گاۋچۆ، ئەسپسوارى. بەلام من لە خوئىندنەوۋەى مېژوۋى ئەرژەنتىندا
بۆم دەرکەوت، ئەم ويئەيە لە سەرەتاكانى سەدەى نۆزەدا لەلايەن گەشتيارە
بەرىتانييەكانەوۋە دروستكراوۋە.

ئەوان پيش ھەموو كەس كتيبيان لە بارەى ئەمريكاي باشورەوۋە نوسيوۋە

ژیژەك: ھەمیشە میژووی ئەرژەنتین سەرنجی راکیشاوم. من ھەمیشە پیم خۆشە رۆلی پارێزەری ئەھرىمەن بگێرم. ئەوکاتەى دەمتوانى كەمىك بە ئىسپانى بخوینمەو، كەسایەتى دىكتاتور خان مانوئل دى رۆساس سەرسامى كردم، ئەو دىكتاتورەى لە دەیه كانى 1820 و 1830 و 1840 دا حوكمرانى دەكرد. بە سادە و ساكارى كەسایەتییە كى خراپى نەبوو، بەلكو لەمە ئالۆزتر بوو. سەرسامم بە میژووی ئەرژەنتین، بەلام دەپیت پیت بلیم كە ھەرگىز لە بزوتنەوہى پىرونىزم (El Peronismo) تىنەگەشىتم، ئەمەش زۆر كەسى تووشى سەرسورمان كرد چونكە من بە جورىك لە جورەكان سەر بە چەپم. دەزانم ھەندىك مەیلی چەپانە لە پىرونىزما ھەيە، بەلام پیم وایە فورمولەى بنەرەتى پىرونىزم بریتىيە لە فاشىزمى پۆپۆلىستى. حكومەتییكى بەھیز و زۆردار كە كۆنتروۆلى ھەردوو جەمسەرى كرىكار و كەپیتال دەكات، ھەول دەدات كەمىك دادپەرورەى بەردەست بخت، بەلام بەلای منەو، ئەمە بۆ ماوہیە كى درىژ سەرناكەویت و بەردەوام ناییت، بەھۆى دەرکەوتنى گەندەلى و پەكخستنەوہ. بۆیە ھەرگىز پىرونىزم لەخستەى نەبردووم. من چەپىكى رادىكالم، بەلام خۆشباوەر نیم، من چاوەروانى شۆرش یان شتىكى لەو جورە ناكەم. من چەپم بەو مانایەى ئىمە بەرەو روى كىشەى مەترسیدار دەرۆین. ئای خوايە! تەنانەت كەسە دیارەكانى بواری بازرگانى و كۆمپانىاكان بۆ نمونە مارك زوكەرىبىرگ (كابرايە كى گەمژەيە، بەلام ئەمە گرنگ نییە) و بیل گەیتس دەلین

سەرمايەدارى ناتوانىت بەردەوام بىت ئەگەر بەم شىۋەيە بىمىنىتتەۋە. باۋەرناكەم پۈپۈلېزىم چارەسەر بىت. ئەمەش ھۆكارى كۆتايھاتنى پەيۋەندىم بوو بەشىۋەيە كى خراپ لەگەل ئىرنستو لاكلاو Ernsto Laclau و شانتال موڧ Chantal Mouffe ، كە ھەردووكيان پىشنىارى فۆرمولەى پۈپۈلېزىمى چەپيان دەكرد.

تۆ ھاۋراى ئەمە نىت؟

ژىژەك: نەخىر. ئايدىيى وازھىنان لە نەخشە ئايدۆلۆژىيە كان و لە بەرامبەردا گويگرتن لە خەلك: گويگرتن لە كىشە كانيان و ئەو شتانەى بەراستى بەلايانەۋە گرنگە، ئەوشتانەى پىۋىستىانە، ئەو شتانەى نىگەرانى كرددوون. من زۆر متمانە بە رۆشنىبران ناكەم ئەوان چارەسەر ناخەنەرۋو، بەلام پىتۋايە خەلكە ئاسايىيە كە (عەوام) ھىچ لەوان باشتىرن؟ باۋەرناكەم. بەردەوام ئەم كىشەيەم ھەيە تەنانەت لەگەل ھاۋرپى نىكىم يانىس فاروفاكىس كە لەكاتى بوونى بە ۋەزىرەۋە خۆشەۋىستى و پشتگىرىيە كى زۆرى لە يۇناندا بەدەستەيىناۋە. ئەو پىيى وايە پىۋىستە خەلك بە ئازادىيەۋە دەنگ بەدن بۆ دەربىرنى بۆچوون و خواستە كانيان. بەلام برۋانە قەيرانى پەنابەران، زۆرىنەى ئەۋرۋىيە كان دژى پەنابەرانن. كەوايە، ئايا دەبىت پشت بەمە بىستىن؟ نەخىر. پىم وايە ئىمە لە دۆخىكى ئالۆزدائىن، كە پىۋىستى بە جۆرىك لە تىۋر و مەعريفەى قولتەرە. ناتوانىت تەنھا ئەو گەمە ماۋىستىيە بكەيت كە دەللىت "با تەنھا گويى لە خەلك بگرىن". ئەگەر گويى لە خەلك بگرىت، ئەۋا گويىت لە

راسىزمى خۇرسك دەيىت. تەننەت بۇ دىيارىكىردنى كىشەكەش پىيويستە
 بىرىكەينەو. بۇ نموونە ئىكۆلۆژى وەربگرە. خەلك ئەمە لەبىردەكات.
 كوونبونى چىنى ئۆزۆن و گەرمبونى زەوى لەبىردەكەن، كەس ناچىتە
 بۇشايى بۇ بينىنى ئەمە، ئەمە زانست وا دەليىت. ئەمە كىشەيەكى گەورەى
 چەپە: سەرمایەدارى لە كىشەى گەورە نزيك دەيىتەو، بەلام چەپ
 وەلامىكى جىگىرى نيە بۇ ئەوہى دەيىت چى بکريىت. کارەساتى
 راستەقىنەى چاقىز لە فەنزويلا ھەر ئەمە بوو. چاقىز بەلاى منەوہ فيدل
 كاسترۆيەك بوو بە پارەيەكى زۆرەوہ. ئەو كىشەكانى چارەسەر نەدەكرد،
 بەلام پارەى پىويستى لەبەردەست بوو بۇ خۇ دەربازکردن لە كىشەكان. ئەو
 بەردەوام تاقىکردنەوہى دەكرد: خۇبەريۆبەرى كرىكارانى جىبەجىكرد، كارگە
 و سەنديكاكانى خستە بەردەستيان. رەنگە لە جىگەيەكدا سەركەوتوو بويىت
 بەلام لە ئاستى گشتييدا شكستى خواردووہ. ئەمە ھۆيەكە كە ئىمەى چەپ
 لەبرى وەسفکردنى سەرمایەدارى جىھانىى و فۆرمە نوپىەكانى فاشيزم،
 باشترە لە خۇمان پىرسين: چيمان ھەيە پيشكەشى بکەين؟ ئەلتەرناتيىقان
 ھەيە؟ چۆن جىبەجىى بکەين؟ دۇخىكى کارەساتئاميزە.

ئایدیایەك هەیه پێی وایە رەنگە ترامپ یەكەم سەرۆکی پرۆنیست بێت لە ئەمریکای باکوور، ئایا ئەم بێرکردنە وەیه بەشیکە لە نەرجسییەتی ئەرژەنتینییەکان، یان پرۆنیزم لە ئەمریکادا سەرکەوتوو؟

ژێرەك: لە جەوهەردا پرۆنیزم فۆرمیكە لە فۆرمەکانی فاشیزم (رەنگە لە نازیزم نەرمترییەت)، بەلام ئەم ئایدیایەم لا پەسەند نییە. ناساندنی ترامپ وەكو فاشیست تەنها سادە کردنەوێ چەمكە كانە. ئەمە مانای ئەو نییە ئەو باشتەر بێت، بەلام چەپی ئەمرۆ هەر شتیکیان لا پەسەند نەبێت، لەبری شیکارکردنی، پێیان باشتەر چەمكە كۆنەکانی بەسەردا جیبەجی دەكەن: "ئۆه، فاشیزم گەرایەو". شتەكە بەم جوړە نییە. ئیمە نابێت سەرنج بخەینە سەر ترامپ، بەلكو دەبێت سەرنج بەدینە شكستی دامەزراوەی سیاسی ئەمریکا كە بواری بۆ ئەو رەخساندوو. رپووداوی گرنگ لە ئەمریکادا بریتیە لە شكستی ئەو شتەكە بە دەربەرینە ماركسییەكە پیمان دەگوت "هەژموونی ئایدۆلۆژیی". بۆشاییەك هەبوو، كە خەلك متمانەكی بە كرداری سیاسی بالادەست نەدەكرد و ترامپ ئەم بۆشاییەك پر كردهو. چۆن؟ بەلێ، رەنگە بە شیوێ پرۆنیستیەكە كۆ كردهو تیکەلكردنی چەپ و راست بێت. بۆیە كەسێكی وەكو ستیف بانۆن Steve Bannon ، كە راپۆرتکاری پێشووی ترامپ بوو بە گرنگ دەبینم. چونكە بەردەوام هەولێ دەدا دلی سیناتۆر بیڕنی ساندەرز بەلای خۆیدا رابكیشیت، لە رینگەكی جێكردنەوێ چەند داواکارییەكی چەپانە كە تەنانەت سۆسیال

ديموكراته كانيش جورئەتى جيبە جيكردنيانان نيبە. بەلام جياوازی نيوان بانۆن و ترامپ ئەو ئەو بوو يەكەمیان دەيوست نەوەك باج كەمنە كاتەو بەلكو بەرپژەي 45% زيادی بكات. سەرسام بووم كاتيك ھاوړيە كى پۆلە ندييم پيى گوتم كە حكومەتە كۆنرەرقا تيف و مەسيحيە كەى پۆلۇنيا - حكومەتى كاجينسكى - چەندين رپوشويىنى سۆسياليسىتى جيبە جى كردوو، لەوانە كە مكرد نەوەى سالى خانە نشينى و فەراھە مكردى چاوديرى تەندروستى باشت، كە نەبوو ئيلھام بەخش بو ھيچ حزبىكى چەپى ميانرەو. ھەمان شت لە فەرەنسا: حزبە كەى مارين لويان تاكە حزب بوو لەناو حزبە گەرە كاندا كە بە ئاراستەى چينى كريكار كارى دەكرد. دوژمنى من ئەو ئايدۆلۇژيە بالادەستەى چەپە، مەبەستم ئەو مۆراليزمەيە "راستى سياسىي". بۆيە دەبينيت ئەم چەپى ليبرالە مۆديرنە بەزۆرى گرنكى بە كيشە كانى وەكو فيمىنيزم و فرەكەلتورىي و ئەم بابەتەنە دەدات، بۆيە پەيوەندى لەگەل خەلكى ئاساييدا دەپچرپت و گۆرەپانە كە بو راسترەو پۆپوليسىتە كان چۆل دەبيت. من پيشنيارى ھيچ جۆرە شۆرشىك ناكەم، ئەمە شيتيە. پيم وايە ناكريت تەنھا خوازيارى گەراندەوەى دامەزراوەى پيشوو بين. ترامپ دوخە كەى گۆريو، ناكريت بگەرپينەو بو لۆژيكي پيشوو. چونكە ترامپ سەلمينەرى ئەو بوو كە ئەم كاتىگۆريانە چيتر بەكەلك نايەن. ئەگەر جياوازي گەرە كەلتورى و ئاينى و ئيتنيكى بوونى ھەبوو، ناكريت لەرپىگەى دەسەلاتى زۆرينەو ھوكم بكريت، بەلكو دەبيت رپككەوتن و ھاوپەيمانى بەدى بەينريت.

ئەمە ئەو شتەيە كە ئىستا ونە، مەبەستم ئەو رېككەوتن و كۆكبوونەيە كە
پېش ترامپ ھەبوو. پېم وايە ترامپ رادىكالتەرە. تەنھا گۆرانىك سادە
نەھاتۆتەدى لە چوارچۆيە رېككەوتنىكدا، بەلكو خودى ئەم رېككەوتنە
گۆراوہ. بەدەوام دەلېم: "گەراندنەوہى لىنن بۆ ئەمرو"، مەبەستم دووبارە
كردنەوہى ھەمان شت نىيە. گەراندنەوہى لىنن برىتییە لە دووبارە كردنەوہى
كارەكانى بەلام بەشۆويە كى ورد و لەرېگەى راستكردنەوہى ھەلەكانىەوہ.
دەزانىت بە كام لىنن سەرسامم؟ لە جەنگى جىھانى يە كەمدا، نەو ك تەنھا
لىنن، بەلكو تەواوى سۆسىال دىموكراتى لە ئاراستە نىشتىمانپەرورەيىيە كەى
ئەوكات تۆقىبوون. زۆرىنەى ئەو سۆسىال دىموكراتانەى ئەوروپا پشگىرى
قەرزكردنى پارەيان كرد بۆ ئەنجامدانى جەنگ. لىنن تىكشكا بوو. دەزانى
ئەوكات چىكرد؟ خۆى لە سويسرا گۆشەگىر كرد و دەستى بە خويندنەوہى
ھىگل كرد. ئەمە ئەو لىننەيە كە من پېى سەرسامم، ئەو ئايدىايەى "

جىھانە كۆنە كەمان لەناوچووہ، وەلامى ئاسانىشمان بۆ ئەمە نىيە. نارىت تەنھا
دەست بە ھىللە كۆنەكانەوہ بگىرىن، دەبىت دووبارە بىر لەھەموو شتتېك
بەكەينەوہ". من لەو ترۆتسكىستە گەمژانە نىم كە دەلېن: " ئاخ، ئەگەر لىنن
دوو يان سى سالى دىكە بژىايە، يە كىتى سۆقىيەتتېكى دىكەمان دەبوو".

نەخىر، رەنگە بەجۆرېك ستالىنىزم چاوەرپوانكراوتىن فېرژن بووايە. بەلام
ھىشتا سەرسامم بە كەسايەتى لىنن. دەزانى ئەوانەى بەرگرى لە لىنن
دەكەن ئەو وەسىيەتە بەناوبانگەى بە بەلگە دەھىننەوہ كە تىيدا دەلېت "دەبىت

ستالین دووربخهینهوه". بهلام ئەرگۆمینه کانی دژی ستالین چیین؟ دهربارهی هیله سیاسییه کهی ستالین نهبوو- ئەمه سەرنجراکیشه- بەلکو دهربارهی رەفتاری ستالین بوو. لنین دەلیت ستالین توندوتیژە و رەفتاری باش نییه. نهوهک تهنهها ستالین، لنین له ساله کانی کوتاییدا ههستی بهوه کردبوو که پیسی و درندهیی ژیانی سیاسی کردبوو، بۆیه ئایدیای گفتوگۆی شارستانی لاپهسهند بوو ههروهها پپی وابوو دهییت رەفتاری باشتەر پیشاندرییت. ئەمه بهشیویهک له گهڵ ترامپدا دیتهوه، له گهڵ ترامپ ئیمه دهکهوینه ناو سهردهمیکی نوئی زمانپسی و بهدرهوشتی سیاسییهوه. له مرۆدا لینییبوون، مانای گهراوه نییه بۆ لنین، بهلکو دهستبهرداربوون و تهراندنی لینییه. له یه کیك له کتیهکاندا، دهقیکی ناوازی لنین دههینمهوه که دهربارهی سهرکهوتن بهسهرا چيادا نووسیویهتی، دهلیت: " له پرۆسهی شوهرشدا، دهبینیت که لهسهرا ریگهیهکی ههلهیت، بۆیه دهییت بگهڕیتهوه بۆ خالی دهستییک و دووباره دهست پیکهیتهوه". ئەمه ئهوشتهیه که دهییت چهپ ئهجامی بدات. نازانین لهئه مرۆدا چی دهگوزهرییت، چی کۆمهلگهیهکی نوئی دیتهبوون. بۆیه، بهم هۆیهوه گوتم - که هاوری چهپه کانم لپی تۆقیون- ناییت له ئه مرۆدا فورموله کهمان ناییت تیزه کهی یانزهی مارکس بیته دهربارهی فۆیه رباخ که دهلیت "فیلهسوفه کان تهنهها جیهانیان رافه کردوه، له کاتیکیدا مهسهله که گۆرینییهتی". بهلکو دهییت ئەم تیزه هه لگه پینهوه، چونکه رهنگه لهسه دهی بیستدا ههولمانداییت به خیرایی

جيهان بگورپين بهي تهوهي بزائين چي دهكهن. بويه دهبيت ههنگاويك بگهريينهوه بو دواوه و دووباره راقهي لهسهدهي بيستدا ههولمان دايت بهخيرايي جيهان بگورپين بهي تهوهي بزائين چي دهكهن. بويه دهبيت ههنگاويك بگهريينهوه بو دواوه و دووباره راقهي جيهان بگهن. ماويهك پيش ئيستا گاي سورماني هاوپرتم بيني. چي له چين دهگوزهرت؟ سورمان دهليت چين ولايتيكي سهرمايهداري راستهقينه نييه. باشه، بهلام چيهه؟ بهراي من چين تالترين وانويه بومان. با داني پيدابنيين كه تهوهي له ماوهي چل سالي رابردودا بهديان هيناوه سهرسورهينهره. هيچ ولايتيكي له هيچ سهردهميكا- تهنانهت له سهرمايهداري سهرهتايي تهرهكاشدا- نهيتوانيوه له ههزاريهوه بگورپت بو تم گهشه كردنه بهرچاوه له ماوهي سي بو چل سالدا. بهلام تهوهي تال و غه مهينهره تهويه كه تمه پيشاني دهوات تم گهشه كردنه بيئهندازيهي سهرمايهداري دهكرت بهباشي بگونجيت له گهل دهوله تيكي ستهمكار و خوسه پيندا.

داهاتوي چين چون دهبيت، كاتيكي نهو ئايدا دلاپاكانه دادهروخت كه پي وايه كيپركي له بازاردا دهبيت هوي بهره مهيناني كيپركي سياسي؟

ژيژهك: زوريك له ماركسييه كان نهو ئايدايه يان هيه كه دهبيت ئيستا نازار بچيژين، بهلام داهاتوو باشتتر دهبيت. باشه، دهزاني فرويد دهليت چي؟ جاريكيان، كومونستيكي سهرداني فرويدي كرد و پي گوت: "دهبيت سههتا نازار بچيژين، بو تهوهي دواتر بههشتيكي بهدهستبهينين". له

بهرامبەردا فرۆید دەلێت: "بروام بە بەشی یەكەمی قسەكەت هەیه، بەلام بەشی دووەمی نا...". ئەگەر شتیك لە میژوووه فیڕ بووبین ئەوێه باوەر بەوانە نەكەین كە بەلینی ئازارچەشتن لە ئیستادا و خۆشبهختی دواترمان پێدەدەن. ئەمە هەرگیز رووی نەداوه. بەلام با نمونە ی بینۆچی یان كۆریا بەینینهوه. دیکتاتۆریهت بووبههۆی گەشهکردن، كاتیك ئەم گەشهکردنە روویدا دیکتاتۆریهت چووێ ژێرباری داخواییه دیموكراتییه رادیكالهكان. تەنانەت لە بەرازیلیدا ئەمە روویدا. بەلام نمونەكانی وهكو چین و سەنگافوره وا دەكات گومان لەمە بكەم.

قەبارە هەموو شتیك دەگۆریت، رەنگە قەبارە ی چین گەورەتر بیت لەوێه ی بتوانیت سەنگافوره و كۆریا و چیلی دووبارە بكاتەوه. بەلام چین خاوهنی چی سیستەمیكە؟ ئایا سەرمایه دارییه؟

ژیژەك: نەخیر، لەراستییدا شتیکی نوییه! سیستەمیکی سەرمایه داری نیه بەمانا كلاسکیكەكە ی، لە هەمانكاتدا هاوشیوهی رژیمة ستمكارەكانی دیکەش نییه.

ئایا چین داهاووی جیهانه؟

ژیژەك: ئەمە ئەو شتەیه كە من لێی دەترسم. ئەمە یەكێكە لەو ئاراستانە ی - لێرەدا ترامپ دیت- بەتەواوی غەمگینم دەكات. لەیادمە دوو یان سێ سال پیش ئیستا، كاتیك ئالۆزییهك لەنیوان تورکیا و روسیادا هەبوو، كاتیك توركەكان دوو فرۆكە ی جەنگی رووسیایان خستە خواروه و دەگوترا نزیك

بوونەتەووە لە جەنگ. لە تورکیاوە پرسیاریان لێکردم کە بۆچوونم لەسەر ئەم ناکوکییە چییە، گوتم: "باشە، تا رادەیک ئالۆزیی و ناکوکی لەنیوانیاندا ھەیە، بەلام ئایا ئەردۆگان و پۈتین ھاوشیۆی یەکدی نین؟ ریبازی ھەردووکیان ناسیۆنالیزمیککی ستەمکارانەییە". بۆیە پێشنیاری چەمکی "پۈتیگان" -م کرد وەک کۆکراوەی ھەردووکیان، بۆیە بۆ ماوەی سالییک نەمدەویژا بچمە تورکیا. لە داھاتوودا ژمارەیک کی زیاتر لە "پۈتیگان" ەکان دەسەلات دەگرە دەست، ئەمەش تووشی دلەراوکییم دەکات.

ئەمە ئاراستەییەکە..

ژێژەک: بەشیۆیەک ترامپیش ئەم ئاراستەییە دەگریتەبەر. ئەمە مانای تاییبەتی فۆرمولەکیەتی کە دەلیت: "ئەمریکا لەپیش ھەموو شتییکەوہییە". ئەمە فۆرمولەکی نوئیە: "ئەمریکا لەپیش ھەموو شتییک"، "رۈوسیا لەپیش ھەموو شتییک"، "ھیند لەپیش ھەموو شتییک"، "تورکیا لەپیش ھەموو شتییک".

بەلام جیاوازییەکە لە چیندا ئەوہییە، لە پارچەکانی دیکە جیھاندا کەسیکی ستەمکار و خۆسەپین ھەییە. بەلام لە چیندا حیزبیککی لەو جۆرە ھەییە نەوہک کەسیک.

ژیژەك: بەلێ. پرسیارێکی گرنکه چونکه جینگ پینگ تارادەیه ك
 هەولیدا خۆی وه كو سەر كردهیه ك بسەپینیت هاوشیۆهێ ماو تسی تۆنگ،
 بەلام بەرگرییه ك ههیه له دژی ههولە كانی.

بەلام تا ئیستا جیاوازییه كه له نیوان چین و پژیمه سهرمایه دارییه
 سته مكاره كانی دیکه دا ئه وهیه، چین كه سیکی سته مكار و خۆسه پینی نییه،
 له بری ئه وه حیزبێکی لهو شیۆهیه ههیه. ئایا ده کریت ئه مه له داها تودا
 بگۆریت؟ باوه رناکه م

ژیژەك: منیش باوه رناکه م. دۆخیکی زۆر ئالۆزه، بەلام له راستیدا
 سته مکارێکیان ههیه. له ئه مرۆدا ههوت كهس ههیه: كه لیژنه ی به ره وامی
 مه كته بی سیاسی، ئه وه ی سهیره ئه وهیه كه له هه موو كو نگره گه وره كاندا
 كه بو گفتو گو كردن رپکی ده خه ن هاوشیۆه ی ده ركه وتنیکی ئیلاهییه،
 رپووداویکی ته مومژاوییه، له سه ره تا دا ههوت ئه ندامه كه نادیارن، له كو تایی
 هه موو كو نگره یه كدا هه لبژێردراوه كان ده رده كه ون. بروام وایه ئه م نارپوونیه-
 گفتو گو نه كردن له سه ر ئه وه ی ئه ندامه تازه كانی مه كته بی سیاسی كین،
 ناوه كانیان نادیار و چاوه روانه كراون- رپه گه زی سه ره کی سته مکارییه: ئه م
 ده ركه وتنه نارپوونه له ناشوینه وه، به جو رپك ته نانه ت نمایشیكیش ناكه ن بو
 پیشاندانی ئه وه ی كو مه لیک ناو هه یه بو ئه وه ی گفتو گو یان له سه ر بكریت.

ھەرۋەھا رېڭگە بەجياکردنەۋەي دەسەلاتەكان نادەن، بەجۆرېك دەسەلاتى دادوھرى و ياسادانان سەربەخۇ بېت لە دەسەلاتى جىبەجىكردن.

ژيژەك: دەزانىت رژىمى چىن تا چەندىك ھەستيارە لەم بارەيەۋە؟ ھەزم لەم شتە سەير و شىتەنەيانەيە كە پرودەدەن. دەزانىت كەسىكى ئۆپوزىسيون لە چىن -ئەمە چىرۆكىكى راستەقىنەيە- لەبەردەم دادگادا ھزبى كۆمۇنىستى تۆمەتبار كەرد بەۋەي تاۋانى ئەنجامداۋە (وا بزەنم مەبەستى لە تىئاناميان بوۋە). دۋاي دوو مانگ ۋەلاميان دابوۋەۋە. ئەمە نوكتە نىيە. دەزانى ۋەلامە كە چى بوو؟ "بىوورە، سەيرى فايەكانى خۇمانمان كەردوۋە، بەلام رېكخراۋېك بەناۋى ھزبى كۆمۇنىستەۋە بوونى نىيە". ھزبى كۆمۇنىست ھكومېرانى دەكات بەلام دۇخىكى ياسايى نىيە. ئەمە ناروونە. ھزبى كۆمۇنىست بەم شىۋەيە دەسەلات پىادە دەكات. پىماۋيە ئەمە بى خەۋشترىن فۇرمى ھكومەتتىكى ستەمكار و خۇسەپىنە. سىستەمىكى ياسايت ھەيە، ھكومەت و پەرلەمان ھەن، بەلام ھەموو شتىك پىشۋەختە بىرپارى لىدەدرىت.

بازار گۇبالبىزە بوۋە بەلام دىموكراسى لىبرالى ھىشتا دوورە لەمەۋە، تىببىنى ئەۋە دەكەين كە سەمايەدارى لەگەل سىستەمە ستەمكار و خۇسەپىنەكاندا دەگونجىت

ژيژەك: ئەمە دەمترسىنىت. من لىنىنىستىكى تۆتالىتارخواز نىم، بەدلىنبايەۋە دىموكراسىم پى باشتەرە. بەلام ئەۋەي نىگەرەنم دەكات دەرکەوتنى ئەم

سىستەمە ستەمكارانەيە. بەم بۆنەيەو، بەلای منەو شىتتە كاتىك رەخنە گرە چەپە كان پىم دەلەن: "نابىنەت ئىستا ترامپ نەمۇنەى فاشىستىكە لە دەسەلاتدا؟" نەخىر، با بەجىيەتەو بەدوۋىن. ئەمىرىكا ولاتىكى ئالۋزە كە چەندىن دامەزراوەى سەربەخۇ لە خۇدەگرىت. ترامپ لە دەسەلاتدا ھاوشىوەى ئەو نىيە ماری لۇپان لە فەرەنسا لەسەر دەسەلات يىت. فەرەنسا زۇر مەركەزى ترە و مەترسىيە كە لەوۋى زىاتر دەبوو. ئەمە نامترسىيەت، بەلام وا دەزانم ھەمان ئاراستەيە. كاتىك پىم دەلەت بازار گلۇبالىزە بوو؟ بروام وايە و ھەمىشە بەشىوہىە كى ساويلكانە دووبارەى دەكەمەو، پرسىارى گەورەى لە ئەمرۇدا ئەوہىە: ئايا ھىشتا فۇكۇياماىستىن؟

ئايا فۇكۇياما لەسەر ھەق بوو: سەرمایەدارى جىھانى "كۇتايى مېژووہ"؟

ژىژەك: پىم خۇش نىيە كاتىك خەلك رقىان لە فۇكۇياما دەبىتەوہ و پىي دەلەن گەمژە. لە راستىدا، ھەموومان فۇكۇياماىست بووین، تەنانت چەپە رادىكالەكانىش پىيان وابو سەرمایەدارى لىبرال- دىموكراسى، باشتىن سىستەمە بتوانىن خەيالى بكەين. دەتوانىن ھەندىك گۇرپانكارى تىدا بكەين، ھەك مافى لەباربردنى زىاتر و مافى زىاتر بو ھۇمۇسىكسوالە كان و لىبوردەيى و چاودىرى تەندروستى زىاتر، بەلام لە بنەرەتدا ھەك خۇى دەمىنەتەوہ. تەنانت فۇكۇياماش گومانى لەمە ھەيە و كىشەكانى دەبىنەت. مىنىش دەبىنەم. بو نەمۇنە ئىكۇلۇژى، سەربارى ئەو شتانەى كە ئەنجام دەدرىت، بەلام ھىشتا ئەگەرى روودانى كارەسات ھەيە. رووبەرى گەورەى

سەر زەوى چىتر بۇ نىشە جىبوون ناشىن. لىرەدا ھاۋراي فۇكۇيامام كە ئەو شتانەي لەبۋارى زانستە كانى مېشكدا (neurobiology) رۋوددەدن مەترسىدارن. ھەمووان - چىن و ئەمىرىكا- لەم بۋارەدا كاردە كەن كە دەرئەنجامى فەلسەفى گەورەي لى دەكە وىتەوہ. لە ئىستادا پەيوەندىە كى راستەوخۇيان پەرەپىداوہ لەنيوان مېشكى ئىمە و كۆمپىوتەردا: بىر لە شتىك دەكەيتەوہ و لەرپىگەي كۆمپىوتەرەكەوہ ئەنجام دەدرىت. دەزانىت لە سالە كانى كۆتايدا، ستىقن ھاوكىنگ پىويستى بە بەكارھىناني پەنجەي نەبوو بۇ جولە كردن؟ مېشكى پەيوەستكرابوو بە وايەرىكەوہ تەنھا بىرى لە "جولان بۇ پىشەوہ" دەكردەوہ و كورسىيەكەي بەرەو پىشەوہ دەچوو. بەلام رەنگە پىچەوانەكەشى رۋوبدا: واتە كۆمپىوتەرەكە كۆنترۆلى مېشك بكات. باشە، كى ئەمە دەكات؟ ئەوكات چۆن كۆنترۆلى بكەين؟ ئەمە پەيوەندى ھەيە بە دىجىتاليزە كوردنى ژيانمانەوہ. ئەمە ئاسانە كاتىك ئەمىركىيە كان دەلین: "ئوہ، پۈتتىن كارىگەرىي لەسەر ھەلبراردنە كان ھەيە". بەلام نەخىر، ئىمە ئەمرو ئاگادارى سكاندالەي كامبرىج ئەنەنالىتىك-ين. ئەمە فۇرمىكى نوپى كۆنترۆلكردنە. دەزانى مەترسى ئەم كۆنترۆلە چىيە؟ ئەم كۆنترۆلە، ھاوشىوہى كۆنترۆلە تۆتالىتارە كانى پىشوو نىيە كە خەلك دەترسا و دەيزانى كى كۆنترۆلى كرددوہ. لە ئەمرودا ئەم كۆنترۆلە وەكو ئازادى دەبىنين. چى لەوہ ئازادانەترە لە ئەنتەرنىتدا بگەرىين و ئارەزووى خۇمان شتە كان ھەلبرىين؟ لەراستىدا ئىمە بەكاردەھىنرىين و ئاراستەدەكرىين و

هه موو شتيك تو مار ده كريت. نه وهى بهرگري لى ده كه م نه وهيه لايه نى كه م
 نه م كونترولله - له گه ل رېگه گرتن له پورنى مندا ل و راسيزمدام -
 به شيويه كى ئاشكرا بيت، كه ئيمه ي خه لكى ئاسايى بزاني ن چو ن، كو نترول
 ده كري ن.

چى روو ده دات نه گهر خه لك ببينن چين و چيلى به باشى گه شه ده كه ن
 له سايه ي حكومرانيى تو تاليتاردا و به م هو يه وه ده نگ به سته مكارى بدن
 بو باشتر بوونى ئابورييه كه يان؟ پيتوايه زورينه له گه ل تير كردنى
 ئاره زوو ه كانياندان به ديمو كراسييه كى كه متره وه، يان بلين پشتگيريى
 گه شه كردنى ئابورى له به رامبه ر ئازاديه كى كه متر ده كه ن؟

ژيژه ك: بيگومان، من هه نگاويكى زياتر ده ني م و به راستى ره شبينم. پيموايه
 به جو ري ك له خه لك تيده گه م. هه ز به و وه لامه خو به زلزانويه چه په كان
 ناكه م كه ده ليت خه لك به كارد هه ني ريت. نه خير! نه مه به جو ري ك برياريكى
 لوژيكييه. ئيستا له چيندا 300 مليون كه س گه شتون به چيني
 مامناوهند و تارادهيه ك ژيانىكى باشيان هه يه. بو تيگه يشتن له م شته
 پيوستت به شيكاريكى سايكولوژى نييه.

ترامپ به شيكه له م شته؟

ژيژه ك: به لى، من ته واو ره شبينم. من كو مونيستيكي كلاسيكى نيم بليم
 "حيزمان ده زانيت". نه خير، ئيمه نازاني ن! با به ويژدان بين له گه ل كو موني زمدام.
 كو موني زم پيشه سازى و شتى له م جو ره ي به ديهي نا. به لام دواتر - ده توانين

بەوردى كاتى سەرھەلدىنى ئەمە ديارى بىكەين- رژىمە كۆمۇنىستىيە كان نەيانتوانى مامەلە لەگەل ئەم سەرمايەدارىيە دىجىتال و پۈستمودىرنە و لەگەل ئەم مىدىيا نوپپانەدا بىكەن. لەگەل ئەمەدا نەگونجا و تەواو بوو. ئەوھى لىي دەترسم ئەوھىيە - شتىكى شۆرشگىرانە نالىم تەنانەت بىل گەيتس و ھەمووانى تىرش ھەمان شت دەلېن- سەرمايەدارى بەم شىوھىيەى كە ئىستا ھەيە، ناتوانىت بەردەوام. - ئايا ئەو ئايدىيەى ماركس دىتە دى كە دەلېت سەرمايەدارى خۆى لەناودەبات بەھۆى ئەو خواستى مۆنۆپۆلكردنەى كە ھەيەتى، بۆ نمونە لە ئىستادا لە رېگەى كۆمپانىياكانى وەكو گوگل و فەيسبوك و ئەمازۇنەوھ؟ ئەمە پىرسىارىكى زۆر گرنگە و وەلامى من ئەمەيە. يەكەم، ھەرچەند من تارادەيەك ماركسىيەم، بەلام بەتوندى رەخنەى ماركس دەكەم. دەربارەى پىرسىارى ئەوھى ئايا ماركس لەسەر حەق بوو، مەبدەئىيەن دەلېم بەلى، بەلام كۆمۇنىزم ھەرچەندە پەروردە و تەندروستى گشتى بۆ خزمەتى گشتىيە فەراھەم كرد، بەلام شكستىكى گەورەى ھىنا، بەراى من ھەر ئەمەش مەترسى راستەقىنە بوو لە ئەزمونى كوبادا. ئەمە كارەساتە. كىشەى گەورە ئەوھىيە ماركس چىنى كرېكار واتە پرۆلىتارىيە چەوساوەى وەكو بىكەرى گۆرانكارىيە دەبىنى. پىم وايە نايىت چىتر ئەم تىروانىنەمان ھەيىت، چونكە سىفەتى "بىكەرى شۆرش" بەسەر بەسەر چىنى كرېكارى ئىستادا جىبەجى ناكرىت، ئەو پرۆلىتارە كلاسىكىيە لە ئىستادا لە كۆمپانىيەكى زەبەلاح كاردەكات. باشە، دەيچەوسىننەو، بەلام، چاودىرى

تەندروستی و خانەنشینی ھەيە. ئەمە تارادەيەك ئایدیالییە، تەنھا كەسە بەبەختە كان ئەمەیان بەردەكەوئیت. لە ئەمڕۆدا كریكاری ھەژار و بیكار ھەيە، خوئندكاری دانەمەزراو و بیكار ھەيە، كوچبەرەكان ھەن، لە راستیدا ئەو پۆتینشالە شوڕشگێرپیە لەم توئژانەدا بەدی ناكەم.

ئایا چیتەر ململانی چینیایەتی نامو مکینە؟

ژێژەك: ھەموو ھاوڕی چەپەكانم خەون بەووە دەبینن كە بكەریكی نوئی شوڕشگێر دەربكەوئیت. وا نازانم دۆخەكە ئەمە بیئ. بەھەر حال، ماركس گونجاوترین شیکاری بو سەرمايەداری كرد، بەلام دەبیئ درك بەو گۆرانكارییانە بكەین كە روویانداوہ. ئایا درك بەو دەكەین كە بەھۆی ئەم خواستی مۆنۆپۆلكردنەوہ، كوئترۆلكردن و راگرتنی بازار پیویستی بە یاسای بەھیز ھەيە كە لە لایەن دەولەتەوہ بریاری لی دەدریئ؟ چونكە ئەگەر ریگە بە بازار بدریئ ئازادییەكی رەھای ھەبیئ لە كار كردندا ئەوا دەبیئە ھۆی ئەوہی بازار خودی خۆی لەناوبات. ئەوہ راست نییە كە بازار لە كۆمپانیا گەورەكان پیکھاتووہ و ئەوان بەرپۆہ دەبەن. لە راستیدا میكانیزمە دەولەتییەكان تادیئ بەھیزتر دەبن. ھەر وہا سەبارەت بەو ناوانە ی ئامازەت پیدان، مۆنۆپۆلیستە تازەكان- گوگل، ئەمازۆن، فەیسبوك- ئەمانە شتیك نین ماركس بیتوانیایە پیشینیان بكات. لە كتیبە كەمدا ھەول دەدەم تەفسیری ئەوہ بكەم پارە لە كوئۆ دەئ، ئەو قازانجە لەرادەبەدەرانە. لە راستیدا ئەوانە قازانج نین، بەلكو كری-ن. مایكروئسۆفت چی دەكات؟ ئیمە ھەموومان لە

پەيوەندىداين لە گەل يە كتردا و پيويستمان بە ميديو ميگە، كە ميديو ميگى ھاوبەشە لەنيوانماندا. بيل گەيتس تارا دەيه ك مۆنۆپۆلى ئەمەى كردوو. دواتریش پرايفەتايىزى (بەتايىبەتكردن) رۆوبەرى گشتيمان دەكات. بەهەمانشيۆە ئەمازۆنىش، كاتىك كەسيك كتيبيك لەوي دەكرىت. فەيسبو كيش پرايفەتايىزى فەزاي ھاوبەشى ژيانى تايبەتيمان دەكات. بۆيە ئەمە قازانچ نيبە. راست نيبە بليين بيل گەيتس دەمانچەوسيئيتەوه، ئەو كارمەندەكانى ناچەوسيئيتەوه، بەلكو پيموايه بەرپرۆهيه ك پارەيه كى چاكيشيان پيدەدات. - ئەو پيويستى بە كرىكارى زۆریش نيبە ژيژەك. ئيمە كرىي پى دەدەين تاوه كو بتوانين پەيوەندى بەيه كەوه بكەين. ئەمە شتيكى تازەيه كە ماركس پيشبىنى نەدە كرد. ماركس برۆاي وابوو كاتىك شتيكى ھاوبەش هەبىت قازانچ بوونى نامىئيت.

ماركس پيشبىنى ئەوهى كردبوو نادادپەرۆهرى سەرمایەدارى بەبەردەوامى زياد دەكات بەهۆى مۆنۆپۆلكردنەوه، ئەمەش دەبىتە هۆى خوويانكردى سەرمایەدارى، بەلام سەرمایەدارى لەبەرامبەر ئەمەدا لەسالى 1910 لە ئەمريكا لەرپىگەى ياساى قەدەغەكردى مۆنۆپۆلكردنەوه ئەمەى راست كردهوه. بەلام ئەمپۆ، لەگەل ئەم جۆره كۆمپانیايانەى لە Silicon Valley دا هەن، دووبارە سەرمایەدارى دەگەرپتەوه بۆ قوناغى پيش سالى 1910 كاتىك مۆنۆپۆلكردنىكى بى ياسا بوونى هەبوو.

ژيژەك: بەلام مۆنۆپۆلكردنەكان جياوازن. كيشەى يە كەم ئەوهيه ئيمە وه كو تاكە فەزا بۆ ئازادىيه رۆژانەيه كانمان ئەزموونى ئەم مۆنۆپۆلكردنە

دەكەين. بابەتى دووهم ئەوھىيە، وا دەزانم ژوليان ئاسانج ئەو پەيوەندىيە بەھىزەى بو ئاشكراكردين كه لەنيوان "گوگل" و وەزارەتى دەرەوھى ئەمريكادا ھەيە. من ناليم دەتوانين بەتەواوھتى ليمان دووربکەوينەو، تەنھا دەلیم پيوستە درک بەو شيوازی کۆنترۆلکردنە بکەين که بەسەرماندا پەپرەو دەکریت. - توماس پيکتى Thomas Piketty لە کتیبەکەيدا "سەرمايە لە سەدەى بيست و يەک" (2013) ئەو پيشانەدات که دابەشکردنى داھات لە ولاتە پيشکەوتووھکاندا بەشيوھىکى بەرچاو پاشەکشەى کردووھ لە رووخانى ديوارى بەرلينەو، ئەمەش بەھوى مۆنوپۆلى جیھانییەوھ دەزانى کيشەکە گەرەکە چيیە؟ نووسينى پيکتيم خویندۆتەوھ و نوسەريکى زۆر باشە. بەلام کاتیک دیتە سەر باسى ئەوھى دەبیت چى بکریت، دەگۆریت بو کەسيکى يوئۆپيى. ئەو دان بەوھدا دەنیت که سەرمايەدارى تاکە سيستەمە کە بەراستى کار دەکات، بۆيە دەخوازیت ئەم سيستەمە -بەو شيوھىکى کە ئیستا ھەيە- چارەسەرى کيشەکان بکات لەريگەى زيادکردنى باجەوھ، ئەمەش جيبەجى نابیت ئەگەر ھەموو دەولتەکان ھەمان کار نەکن، ئەمەش وا دەکات ئەم چارەسەرە ناواقیعی بیت.

سەرھتای سەدەى رابردوو، سەرمايەدارى تا ئەو رادەيە ناداپەرۆر بوو کە بووھوى لەدايکبوونى کۆمۆنيزم. ئەمپۆ، ناداپەرۆرى سەرمايەدارى بووھتەھوى بەدیهينانى ستەمکارى. ستەمکارى دەرئەنجامى بيتوانايى سەرمايەداريیە بو چاککردنەوھى خوى، بۆيە وەکو سەرھتای سەدەى رابردوو ئیستا مۆنوپۆلکردن ھەيە.

ژیژەك: دەمەویت قسەیه کی والتەر بنیامین بهینمەوه که دەلیت "دەرکەوتنی فاشیزم نیشانەیه بو شۆرشیکی شکستخواردوو". من باس له رووخاندنی سەرمایه‌داری ناکەم لەرێگەیی خاوەندارێتی هابەشەوه (کۆی مۆدیله کۆمۆنیستییه کان بە کارنایەن)، بەلام هیشتا رەشبینم. لەراستییدا ئەگەر نەتوانین رێگەیی سییەم بدۆزینەوه، بەدنیایەوه جگە له رێگەکەیی تۆنی بلیر، رێگەیه ک لەنیوان سەرمایه‌داری لیبرالی و ئەم کاردانەوه فاشیستیانه‌دا، ئەوا لەناودەچین. بەدنیایەوه باوەرەم بە شۆرشی کلاسیکی نییه ئەمە هەمووی شیتیه. من تەنها یاری لەگەڵ ئایدیاکاندا دەکەم. شتیکی وا له ئابووری نازانم، بەلام رات چیه لەسەر کۆنترۆلی دارایی؟ نازانم دەتوانیت چی بکریت لەم بارهیهوه، بەلام دەزانم له هەرکۆیه ک جیبه‌جیان کردیت کاری کردوو. برۆانه قەیرانی سالی 2008، بوچی چین بەباشی سەرکەوت؟ چونکه دەولەتیکی خۆسەپینیان ههیه توانیان کۆنترۆلی دارایی بسەپین. رەنگە ئەمە هەنگاوی یەكەم بیت. له رۆژئاوا کەس ناتوانیت ئازادییه ئابوورییه کان پیشیل بکات.

پیشتر گوتت دۆخی ئیستا هاوشیوهی دۆخی پیش جەنگی جیهانی یەكەمه ، کاتیک ئینگلتەرا که هیزی بالادەستی ئەوکات بوو (ئەمرۆش ئەمریکا ئەو رۆلهی ههیه) هەژموونی خۆی لەدەستا و ئەمەش بووه هۆی دەرکەوتنی رکا به ره جیاوازه‌کان. هەمان شت بو مۆنۆپۆلیش راسته: گەراوینەتەوه بو پیش سالی 1910 ، پیش دەرکردنی یاسای بەگژاچوونەوه مۆنۆپۆلکردن..

ژیژەک: بەلێ، تەواو ھاوڕام. ئەمەش کارەساتە. ئێمە لە دۆخی کداین کە پیچەوانەى کۆمۆنیستە کلاسیکیەکانین. لەیادمە، پیشتر لە شەستەکاندا، لانیكەم لە ئەوروپا تا رادەییە ک دەولەتی خوشگوزەران بوونی ھەبوو، بەلام کۆمۆنیستەکان دەیانگوت "نەخیر، سیستەمە کە شکستخواردوو" و مۆدیلێکیان پیشنیاردەکرد بۆ ئەوێ کە پیوستە چی بکریت. ئەمە فیلی ئەوکاتەى چەپەکان بوو، ھەرچەند خەلک بەرپێژەییە ک ژیانیکى خوشیان ھەبوو بەلام دەیانگوت ئێمە مافمان پیشیلکراو و دۆخە کە تەحەمول ناکریت. ئەمرو دۆخە کە پیچەوانەییە: قەیران و ئەنتاگۆنیزم ھەییە، بەلام چەپ ھیچ وەلامیک پیشکەش ناکات، ئەمەش ھۆکاری ئەوێیە بەردەوام بەرەو مۆرالیزم دەروات. دەبینم باس لە راستی سیاسی *Politiquement Correct* ، ئەم ھەموو شتە لەسەر شیوازی قسەکردن و مافی ھۆمۆسیکسوالەکان، من لەگەل مافی ھۆمۆسیکسوالەکان و ھەموو ئەو شتانەم کە ئیوہ داواى دەکەن، بەلام ئایا ئەمە تاکە وەلام و کاردانەوہییە؟ ئەگەر واییت، ئەوا دەتوانین ھەموو شتی ک دابخەین.

* سه‌چاوه‌کان که ته‌واوی دیداره فییدیوییه‌که‌ی تیایه...*

<https://www.youtube.com/watch?v=1xlknHFYYPk>

<https://www.youtube.com/watch?v=bjgWOxORUs>

<https://www.youtube.com/watch?v=hHNpUfoN6o8>